TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 73. **ANULU XXII.**

Sabiiu in 15|27 Septembre 1874.

Maj. Sea Imperatulu si Regele, la propunerea ministriloru, a incuviintiatu din nou pentru teatrulu ungurescu din Clusiu o subventiune anuale de 15,000 fl.

Inalt. S. imp. comandantulu superioru alu gardeloru tierei, vice-maresialulu Archiducele Iosifu, in caletori'a sea de inspectiune va cercetá tóte pasurile despre Romani'a. Joi in 1 Octobre sosesce la Sabiiu si in 2 Octobre face o escursiune la Turnulu-rosiu, iéra in 3 Octobre pléca spre Fagarasiu.

Fusese de multu vorb'a in diurnale despre introducerea vamei pentru cereale si legumi pastaióse. Fói'a oficiale din Budapest'a publicà in dilele din urma unu cerculariu câtra tóte directiunile financiale si vamale prin care le incunosciintiédia ca dela 1 Octobre iéra are a se radicá vama dela cerealele si legumile pastaióse ce au se intre in Ungari'a. O fóia din Vien'a scie sa spuna ca cestiunea acést'a intr'atât'a a agitatu spiritele in sferele inalte ale regimeloru de dincóci si dincolo de Lait'a, incâtu ministrulu de financie ung. Ghyczy aternase remanerea sea in ministeriu de resolverea cestiunei in favórea vamei.

Din tóte pârtile se scrie ca manevrele de tómna din anulu acest'a au avutu resultatele cele mai bune.

In afacerea diferintieloru marginasie cu Romani'a, de care facurâmu amintire in unulu din numerii trecuti, s'a denumitu din partea regimului ung. o comissiune constatatória din domnii Georgiu Beldi, jude reg. alu scaunului Ariesiu, Albert Bielz inspectoru superioru de scóle si din ministeriulu de resbelu dd. capitani Fabini si Kutschenreiter, Din partea Romaniei comissiunea in a cârei frunte sta dlu C. Negri, dupa informatiunile nóstre va remâné nestramutata dupa cum erá compusa la 1869.

Diurnalele din Pest'a au inceputu a scrie despre objectele ce voru vení la rendu in sessiunea viitória a dietei. Unu locu de frunte va ocupá intre aceste legea pentru scólele medie.

Partid'a cechiloru juni din Boemi'a a parasitu cu totulu passivitatea. O cérta deplorabile sfasia acum pre natiunalii cechi. Partid'a cea betrâna intrebuintiéza espressiunile cele mai vatematórie asupr'a juniloru pentru „infidelitatea“ natiunale a acestor'a, pentru ca au intratu in diet'a Boemiei.

Cestiunea lucratoriloru.

(VII) O revolutiune perfecta in relatiunile economice provocà introducerea masineloru, cari suplinescu si intregescu lucrulu de mâna. Cine nu cunósce sporiulu ce se esoperédia prin poterea masineloru, cari substitue mii si mii de bratie lucratóre. Productulu de masina se distinge de productulu de mâna prin cualitatea, eftinatatea si omogenitatea sea, dara fiindu ca asupr'a acestei teme vomu revení la altu locu observâmu aici numai atâtu, ca masin'a este arm'a neresistibila, de care folosindu-se industri'a mare a alungatu in mare parte pre meseriasii de pre piatiele europene pentru ca acesti'a nu potu sa sustiena lupt'a concurentiei.

Stârile economice influintiara asupr'a ordinei sociale. Poterea feudale a nobilimei nu potù sa resistedie contr'a potestâtiei suverane ce venì la valóre. Nobilimea feudale tindea a-si face posessiunea sea ereditaria si de acea ea se grupà in giurulu domnitoriloru suverani — pentru a-si asigurá positiunea sea preferita de pâna aci si astu-feliu nobilii feudali devinu nobili de curte si de servitie. Este caracteristicu, cum se sciu folosí aceste caste privilegiate de ori-ce sistema nóua, pentru a-si garantá prerogativele si pentru viitoriu. Ea in locu de a pasí la o lupta onesta cu inimicii ei de mórte, cu suveranii, cari numai pre ruinele feudalismului poteau sa-si intemeiedie poterea loru, — prefera a se conformá impregiurâriloru, a se lingusí pre la tronu si a-si asigurá influinti'a sea sub ori-ce sistemu politicu. Din acésta insusire provine impregiurarea, ca de-si sistemele de statu se schimbara luându forme liberale totusi nobilimea sub masc'a liberalitâtiei nu lucra decâtu la sustienerea si garantarea prerogativeloru ei pre cont'a libertâtiei.

Pre lânga nobilime si clerulu 'si tienù o pusetiune analoga fiindu ca si elu — stapânitu de asemenea pofta dupa averi — voiá sa mai sustiena privelegiele de cari se bucurà pâna aci. Acesti doi factori poternici, cari cu pretiulu perderei prerogativeloru ce le avusera fatia de domnitorii tierei — se grupara pre lânga protectorii loru, se inmultíra inca prin unu altu elementu socialu, prin statulu cetatieniloru, cari impreuna cu mass'a lucratoriloru pentru plata ce acum se desvoltá si tienea cu civilii — ajunsera la o insemnatate mare, cu deosebire pentru financiele domnitoriloru. Cetatienii representau posessiunea industriale si comerciale, pre cându nobilimea representá posessiunea cea mare. Tierenii, a cincea rota la caru in organismulu statului nou — erau inca tienuti cu forti'a in starea de aternare de pâna ací, bá sarcinele loru i se inmultira prin altele nóue, cari nu numai dupa cuantitate, ci si dupa cualitate erau fórte apesatórie, de aceea tieranulu semtiea mai tare deosebirea in ordinea sociale ; elu trebuiá sa sufere, sa taca si sa se supuna. Tierenii pâna in sut'a 18 facura multe incercâri — prin rescóle — pentru a sparge catusiele de feru ce ii strengeau amaru, dara — dupa cum observaramu mai inainte luptele lui nu avura resultatulu doritu.

Statulu ordineloru cari constitue basea sistemului nou ce se inaugurédia pre ruinele statului feudalu, nu erá intemeiatu pre principiulu egalitâtiei, ci pre diversitatea ordineloru, cei ce erau in posessiune devenira factorii de influintia. Dara fiindu ca grupele despartite de câtra olalta tindea a-si largí sfer'a drepturiloru loru pre cont'a altor'a, — statulu ordineloru trebuì sa devina privelegiulu unoru clase singuratece si asiá se si templà. Privelegiulu acest'a apoi consiste intru inmultirea drepturiloru si micsiorarea datorintieloru — pâna cându in urma de o parte remânu numai indreptatiti, de alta parte numai indatorati. Nobilimea cea inalta si tieranulu semnifica ambele puncte finali in lantiulu socialu. Intre aceste estreme erá inse unu locu golu, in care lipsea tocm'a activitatea pentru binele comunu. In acestu spatiu care nu potea sa remâna golu, se pune statulu absolutu cu oficialismulu seu. Poterea statului trebuì sa devina absoluta pentru ca lipsea unu contr'a-pondu de asemenea insemnatate in organismulu politicu. Statulu oficialiloru fù urmarea necesaria a esclusivitâtiei ordineloru si elu fù scól'a pentru desvoltarea viitória.

In acele tempuri (véculu 16 si 17) nu aflâmu unu aventu in bunastarea si averea natiunale, de-si erau multi motori cari poteau sa medilocésca acestu avantagiu. Multele furtune politice contribuira la acésta stare deplorabila, relatiunile ce domnira in economi'a natiunale, eliberarea unilaterale a capitalului din cadrulu de pâna ací, nesiguritatea muncei, neconstanti'a stâriloru economice, nechiaritatea ce domnea in privinti'a causeloru si legiloru din cari provinu fenomenele economice — tóte aceste elemente conlucrara la provocarea acestei stagnatiuni.

Sistemulu mercantilu, introdusu de Colbert in Franci'a si adoptatu si de alte tieri cu unele modificatiuni nu potù garantá pre multu tempu inflorirea averei natiunali. Acestu sistemu erá scutirea muncei interne contr'a prevalentiei industriale a tieriloru esterne si de aceea elu erá favorabilu numai pentru acele tieri, cari erau in stare sa pórte unu comerciu de esportu cu fabricate interne, dara care statu póte sa aiba tóte aceste conditiuni ? Sistemulu acest'a, ne arata in consecuintiele sele ca stârile sociali se aflau in stadiulu transactiunei.

Secululu 18 fù unu tempu de stagnatiune, viéti'a publica gemea sub apesarea guvernului absolutu, viéti'a sociale suferea sub escesele ordineloru, si cea economica cadiuse in vertegiulu contrasteloru. Spiritele eminente cunoscura necessitatea unei schimbâri radicali si fiindu ca aceste rele se manifestara cu deosebire pre terenulu politicu barbatii cei mai capabili cercara radecin'a reului in viéti'a politica, se facura speculatiuni si pre alte terenuri ale vietiei, dara in urma n'avura nici unu resultatu, pentru ca reulu erá neegalitatea in dreptu si statu, asiediemintele societâtiei, cari pre unii i ingramadeau cu privelegie, pre altii i jertfeau arbitriului, catusiele din cari capitalulu nu se potù smulge de totu si cari tieneau munc'a legata — cu unu cuventu amortirea libertâtiei si a vietiei comune.

Procesulu de desvoltare alu omenimei, puse intr'o perioda lunga in organismele ce incepura a se distruge germenii unei formatiuni nóue. Tóta lumea asteptá cu doru o viétia nóua — se presemtiá apropierea evenemînteloru ce facura epoca in secululu alu 18. —

Catastrof'a presemtita sosì — revolutiunea francesa, unu orcanu teribilu — isbucnì si aruncându lumea cea vechia in mormentu nascù alte principie, alte relatiuni si alta viétia. Acésta revolutiune memorabila sguduì temeliele putrede ale vietiei trecute si dela eruptiunea ei incepù o perioda, care inca nu se va incheiá curendu si la care lucrâmu noi si voru lucrá si generatiunile venitórie.

Revolutiunea influintià si asupr'a vietiei economice. Economi'a natiunale i multiemesce libertatea si mobilitatea capitalului si a muncei. In Franci'a cadiura legaturile din evulu mediu intre furtunele revolutiunei, in cele-lalte pârti europene se delaturara mai târdiu inse numai in urm'a impulsului datu de miscarea cea mare din Franci'a. In patri'a nóstra venì acésta libertate in anulu epochalu 1848 cându popórele monarchiei se emancipara de sub jugulu servitutei secularie. —

Libertatea fù darulu ce lu dede revolutiunea cea mare si acést'a erá mai cu séma in favorulu capitalului si alu muncei, cari scuturându legaturile se potura desvoltá mai bine. Capitalulu si munc'a au basele destinatiunei — momentulu intrebuintiârei si alu productivitâtiei — numai in sine. —

Amu aretatu la altu locu ce pedeca mare fù sclavi'a pentru viéti'a economica. Trecerea graduata dela deplin'a neegalitate in dreptu pâna la egalitatea juridica perfecta avù de urmare, ca posessorulu objectului si posesorulu capabilitâtiei personale, cari erá despartiti de câtra olalta — spre daun'a economiei — se apropiara unulu de altulu — spre a conlucrá imprumutatu la consolidarea economiei natiunali. Vomu vedé ce momente influintiédia asupr'a raportului intre acesti doi motori principali ai vietiei sociale.

Pre cându revolutiunea provocà resturnarea relatiuniloru politice si sociale prin focu si sabia, se indeplinì totu in acel'a-si tempu o revolutiune pacifica in productiunea economica. Resultatele cele grandióse pre terenulu scientieloru empirice inagurara acésta schimbare. Venira la medilocu acele inventiuni si descoperiri, care avura de urmare intrebuintiarea masineloru si cu deosebira a masinei de aboru.

Din momentulu in care i succese lui Jame Watt a folosí poterea aborelui incepe unu siru lungu de indreptâri si inventiuni in folosirea poteriloru mechanice, cari supunu natur'a vointiei omenesci intr'unu modu ne mai pomenitu.

Masîn'a a fostu cunoscuta ómeniloru si pâna ací, dara fiindu neperfecta avea numai unu rolu secundariu. Perfectiunandu-se prin inventiunile din secululu 19, medilocesce impartirea muncei si productiunea in massa. Impartirea lucrului sporesce numerulu ocupatiuniloru economice si disólva o multime de intreprinderi cari pâna ací erau cuprinse intr'un'a, intr'unu sîru de intreprinderi singuratice si independinti, cari cu tóte acestea remanu intr'o legatura strinsa.

Masîn'a usiurà si inmultì apoi consumtiunea. O multime de lucruri cari pâna ací erá necunoscute séu trecea de obiecte de lucsu, devenira trebuintia comuna, pentru ca se produceau eftinu. Cu câtu suntu mai mari trebuintiele unui poporu, cu atâtu se inaltia cultur'a lui, pentru ca numai acolo se potu multiemí trebuintie multe, unde domni'a asupr'a naturei a ajunsu la unu gradu mare.

Masîn'a intempinà la inceputu o resistintia mare, pentru ca cei mai multi credeau ca li se va luá prin tr'ens'a ori-ce castigu si prin acést'a medilócele de subsistintia, dara masîn'a nu

eschide poterile omenesci — dupa cum se credea — si ea are lipsa mai multa de ele, pentru ca cresce productiunea si consumtiunea intr'o mesura colosale. Omulu trebuie sa conduca masîn'a, sa-i prefiga formele productiunei, sa faca din lucrulu ei uniformu unu lucru frumosu, sa dee activitâtiei ei mechanice prin spiritulu seu viétia, cu unu cuventu sa domnésca asupr'a masînei. Luându o parte considerabila din functiunile mechanice ale omului asupr'a sea — masîn'a cere dela densulu o activitate spirituale si o cualificatiune mai intensiva, Mai remane inca pre langa masîna multu lucru pentru bratiele omului, pentru ca masîn'a nu va potea ajunge la flesibilitatea, care este data numai mâniloru omenesci.

Masinari'a aduse la inflorire fabricele. Capabilitatea masinei se póte folosí deplinu numai prin concentrarea poteriloru muncitórie in giurulu masinei, adeca prin impreunarea unei poteri mari de productiune pre unu spatiu angustu. Cu câtu se inmultiescu sî variédia masinele, cu atâtu se inaltia mai susu fabricele.

In masina incéta „eu“ — lu personalu alu muncitoriului sî acest'a devine sub alte forme instrumentulu de lucru in mân'a capitalului mare. Numai capitalulu mare póte tiené fabrice. Altu resultatu alu masineloru este r a d i c a r e a c o m u n i c a t i u n e i. Drumuri ferate, telegrafe si vapóre impreuna lumea intréga. Barierile cari restrengeau vinderea producteloru pre unu terenu localu, cadiura si ori-re productiune, déca vrea sa aiba resultatu trebuie sa-si iee directiunea câtra piatiulu universalu si sa sustiena lupt'a concurentiei.

Concurinti'a, l u p t 'a d e r i v a l i t a t e a e c o n o m i e i — caracteriséza starea desvoltârei. Fiacare producentu cauta consumentii cei mai multi pentru productele sele si se silesce a le face câtu se póte de recomendabile. Pâna cându productiunea erá impedecata in desvoltarea sea si capitalulu celu putienu nu potea sa inmultiésca poterile muncitórie, — concurenti'a nu se observà intre producenti, dara indata ce capitalulu ajunse la libertate — acésta lupta trebuí sa se ivésca. Concurinti'a devenì unu factoru principalu in sistemulu economicu, si ea are unu efectu duplu : folositoriu si stricatoriu, pentru ca incuragiéza la activitate si indreptare, si de alta parte tende a inmultí castigulu prin stricarea cualitativa a producteloru, prin medilóce neierate si prin micsiorarea speseloru.

Comunicatiunea si concurinti'a producu o miscare viua, in care trebuie sa fia o mesura, dupa care trebuie sa mesurâmu tóte, unu medium, prin care sa se medilocésca ori-ce comunicatiune. Acestu scopu implinescu banii, cari au devenitu motorulu vietiei economice. Banulu e ecuivalentulu fia-cârui fenomenu economicu. Unde ce-va nu se póte preface in bani, acolo vedemu o pedeca in viéti'a economica.

Banii au devenitu o potere, tare destulu de a devinge greutâti, dara ei — impreuna cu alte momente — nu potura trage capitalele nemiscatórie in torintele comunicatiunei. Din insemnatatea cea mare a baniloru provine tendinti'a egoistica a economiei nóstre. Déca banii se facu sufletulu economiei, atunci ei se facu si idolulu, inaintea cârui ingenunchie fia-care si-lu adora ferbinte. Si totusi banii nu potu sustiené singuri miscarea sociale — pentru ca multele deobligamente nu se potu acoperí totudéun'a cu bani — de ací provení apoi creditulu.

T e l i s c 'a 9 Septembrn 1874.

Dle redactoru ! Purcediendu dela principiulu, ca acel'a ce 'si — recunósce scaderile sele arata semnu de indreptare“ nu potu intrelasá neamintita o impregiurare pre câtu de adeverata, pre atâtu si de durerósa si dupa modest'a-mi parere stricaciósa causei cârei suntemu detori a serví.

Nu voiu fi lungu la vorba ci, cu permisiunea on. redactiuni, voiu atinge indata punctulu delicatu basându-me pre asiom'a ca „adeverulu nu rosiesce in fatia.“

Intre multe institutiuni binefacatórie infiintiate si sustenute de nemuritoriulu nostru Metropolitu Andreiu bar. de Siagun'a, atâtu in respectu nationalu, câtu si in celu bisericescu si scolariu, figuréza in categori'a cestui din urma si introducerea conferintieloru si reuniuniloru invetiatoresci.

Scopulu acestor'a e multifariu si variu. Sa amintescu numai momentele cele mai insemnate ce obvinu, si cestiunile cele mai inportante ce 'si afla deslegarea prin si in conferintiele invetiatoresci. Suntu in modu aforisticu urmatórie :

1. Invetiatorii, lucrându in decursulu anului scolasticu, fia-care independinte in cerculu seu de activitate se dedau a se privi pre sine de individualitâti de totu separate si isolate; iéra prin conferintie tienutali, provinciali etc. devinu elemente constitutive ale unui organismu mai mare.

2. Fia-care invetiatoriu intempina pedeci si greutâti deosebite in portarea cu succesu a oficiului seu; in conferintie e loculu potrivitu de a le desvali, ale supune opiniunei si criticei colegiloru sei si in desbateri rationale a cautá remedii potrivite pentru delaturarea séu celu pucinu micsiorarea reului.

3. Déca airea se adeveresce proverbiulu „quot capita tot sensus“ apoi nu cu mai pucinu dreptu se póte dîce si despre noi, ca „câti invetiatori, mai atâtea metoduri in propunerea cutarui séu cutarui obiectu de invetiamentu“; in conferintie acelea s'aru censurá si s'aru acceptá cele mai apte.

4. Avemu manuale scolastice, insa acelea se edau mai totu numai de barbati de-si probati in sciintia, dara mai multu in cea teoretica, nu insa si in pracsa. Din invetiatori unulu afla u n u defectu in manualu, alu 2-le altulu s. a. m. d. In conferintia din deliberatiuni basate pre argumentatiuni scóse din viéti'a practica a scólei s'aru indrumá autorii cartiloru respective cá la editiuni nóue sa evite defectele.

5. Prin conferintie se starnesce si nobilulu simtiu de e m u l a t i u n e intre invetiatori adoperandu-se cei mai desteri si mai calificati de a tiené prelegeri practice de diferitu cuprinsu celoru noviti si mai pucinu deprinsi in art'a pedagogiei.

6. Totu prin conferintie se cultiva si art'a de a-si manifestá opiniunile in modu cuviinciosu si convingatoriu si se inlatura sfial'a.

7. Prin intalniri si conversâri confidentiale cu ocasiunea conferintieloru se mângaie colegii unii pre altii si se intarescu spiritualminte si moralminte prin ce devinu mai statornici si rabdatori in portarea sarcineloru dupa cuvintele genialului poetu germânu.

Getheilte Freud' ist doppelt Freude,' Getheilter Schmerz ist halber Schmerz.

In fine

8. Adoptându-se inca si principiulu de ambulantia, anume stramutandu-si conferinti'a, loculu coadunârei si tienerei siedintieloru in comunele din tienutulu respectivu s'aru mai ajunge inca unu scopu! poporulu vediendu atât'a serguintia din partea invetiatoriloru aru devení mai interesatu de caus'a invetiamentului, prin ce amu poté ajunge la mari resultate

Tóte acestea si alte momente cá totu atâtea motive ce spriginescu idei'a salutaria a conferintieloru se contopescu in cuvintele : in unire e putere.

Din cele espuse s'aru asteptá, si cu totu dreptulu, cá in tóte pârtile tierei sa se infiintieze si unde suntu dejá infiintiate sa se sustiena si in viitoriu conferintiele invetiatoresci in folosulu invetiatoriloru, spre ameliorarea invetiamentului si prin elu alu stârei culturali a poporului.

Si cu tóte acestea aici in tienutulu nostru de 2 ani, dupa câtu sciu eu, invetiatorii nu s'au mai coadunatu in conferintie. Motivele 'mi suntu necunoscute. Ce se mai asteptâmu apoi dela infiintiand'a „reuniune“ ale cârei „Statute“ cine sci in ce unghiu 'si deplângu crud'a sórte de ale fi nascutu „nevenitu-le vremea.“

Precum se vede pre aici amirósa ce-va ce sémana a indiferentismu. Sa ne cunóscemu slabiciunile, si amu facutu intâiulu pasu spre indreptare !

Primiti, on. dle redactoru increditiarea deosebitei stime ce ve pastréza.

Ioachimu M u n t e a n u
invetiat. primariu la scól'a conf. gr. or.

C o l o s m o n o s t o r u 31 Aug. 1874.
(Urmare si fine.)

Trecemu unu siantiu sî intempinâmu vr'o 10 straturi paralele cu sute saduri de pomi, prasiti din semintie, cari se straplanta sî oculédia in Augustu — metod'a de predilectiune a gradinariului, démna sî de recomendatu, câci succede fórte bine. Despartite de acestea prin o carare larga se intindu straturile de legumi asemenea unoru pândie pistritie prin diversitatea colorei frundieloru. Aci amu vediutu, ca ce póte munc'a sî lucrulu corespundiatoriu chiaru sî in unu pamentu seracu, constatatoriu in parte mare din nesipu sî varu, inecatu sî de ap'a Somesiului.

Partea de média-dî a gradinei e ocupata dealungulu cu straturi de arbori parte prasiti din semintie, parte ultoiti pentru lemnu sî infrunsetiarea gradiniloru. Marginisiu spre apusu cu acésta gradina amu datu de unu locu inchisu, ce se dice ca e datu profesoriloru spre usufructuare, unde spre mirarea mea amu datu de unu soiu

---

FOISIÓRA.

Desvoltarea simtiului religiosu in elevi.

(Elaboratu pentru conferinti'a invetiatorésca.)
(U r m a r e.)

Istori'a universale este desvoltarea si educarea omenimei prin Ddieu. Dupa Schiller ea este judiciulu universalu. Cine face o cautatura in ea, acel'a se convinge, ca in lume nimic'a nu se face, asiá dicendu, din intemplare, ci din contra va observá in loculu sortiei o dispunere a intielepciunei divine. Istori'a este oglind'a, in carea se vede, cum se premiéza virtutea si cum se pedepsesce vitiulu. La personalitâtile si caracterile mari, ce s'au apropiatu mai multu de idealulu omului, de Ddieu, la acestea lasa, educatoriule, sa se nutrésca facultâtile religióse ale elevului teu !

Unu poporu inse este deosebitu, a cârui istoria este unu nutrementu prea escelentu pentru religiósele facultâti spirituali, poporulu a cârui problema in istori'a universale a fostu : pastrarea noiunei adeverate a lui Ddieu — intielegu poporulu jidovescu. Si o istoria este cu deosebire, carea escita spiritulu spre religiune — istori'a Ddieu-omului tului, carele a fostu cuventulu puru alu lui Ddieu, ce l'a relevatu Ddieu ómeniloru : istori'a lui Iisusu Chr. si a imperatiei, carea o a fundatu elu cá o imperatia a libertâtiei tuturoru ómeniloru. Istori'a acestui unicu poporu si acestui unicu Ddieu-omu este depusa in biblia. Sa nutrimu dara simtiulu religiosu alu elevului cu istori'a biblica, despre a cârei insemnatate vorbesce celebrulu pedagogu Kehr in urmatoriulu modu : „Fiesce-care generatiune se promovéza prin aceea, ca-'si insusiesce siesi aceea, ce s'a desvoltatu bunu inainte de ea si poporulu Israilu este poporulu clasicu alu religiunei. Déca religiunea este obiectivu intim'a si nedespartiver'a legatura, in carea stâmu noi si tóte lucrurile cu Ddieu, subiectivu ea e consciinti'a via de acésta legatura : apoi nu se póte negá, ca poporulu Israilu a avutu consciinti'a de Ddieu intr'o târia si vioiciune, cum n'a avut'o altu poporu. . . . . Grecii au desvoltatu art'a sî Romanii dreptulu ; jidoviloru inse le compete dreptulu, de a fi desvoltatu ide'a lui Ddieu. Nimic'a nu inaintéza deci mai multu si duce mai adencu in esenti'a unei sciintie séu arte, cá cându o contemplâmu dupa punctele ei initiative si stadiele desvoltârei ei. De aceea 'si si desvólta artistii simtiulu loru esteticu la artificii grecesci ; de aceea juristii facu dreptulu romanu de punctu de manecare alu studiului loru sî de aceea introducemu noi pre copiii nostri in istori'a poporului Israilu — câci acolo li se presenta religiunea in form'a cea mai concreta, in cele mai vii esemple. Afara de aceea caracterele ageru desemnate ale istoriei biblice infatisiéza binecuventarea pietâtiei si blestemulu improbitâtiei asiá de meduosu si pórta la sine timbrulu adeverului religiosu, a simplitâtiei copilaresci si a fidelitâtiei asiá de neignorabilu, incâtu suntu celu mai aptu materialu de intuitiune pentru invetiamentulu religiosu. Tóte suntu asiá de directu reduse la Ddieu, si cu tóte acestea asiá de simplu omenesce espuse, si potrivite pentru toti, incâtu in istori'a biblica totu insulu 'si vede desemnatu portretulu seu spiritualu. Dara si modulu ei vialu de infatisiare se potrivesce fórte bine pentru invetiamentulu religiunei. Ea tóte le enaréza asiá de netedu, simplu, nemaiestritu, intuibilu, câtu aceea, ce s'a intemplatu inaintea tempiloru stravechi, o vedemu cá cum s'aru intemplá in presinte. . . . O cordialitate in tonu, câtu fâra voia ne face sa ne simtimu bine fatia de ea. Constructiunile suntu simple. Succederea ideiloru chiara. Sintacsea usióra de priceputu.*) Cu tóta lips'a de infrumsetiare ea depinge poeticu cele mai mici trasuri cu o intimitate si caldura, si cu o fidelitate si adeveru, incâtu insusi Lessing, criticulu celu mare, a constatatu promptu in Laoconulu seu, ca bibli'a enarà asiá de plasticu, câtu in totu sîrulu avemu materia pentru unu tablou si stà imagine de imagine asiá de desu lânga olalta, de nu se póte intrepune nici unu capetu de acu.“

Dara precum e sciutu, bibli'a contiene pre lânga laptele, ce se potrivesce pentru nutrirea spiritului copilarescu, si nutremente solide, cari suntu apte a nutrí numai pre adulti. Invetiatoriulu prin urmare trebuie sa scia alege din biblia astfeliu de nutremente, cari sa corespunda atâtu etâtiei, câtu si gradului de desvoltare alu elevului; nutremente, pre care elevulu sa le póta mistuí si asimilá spíritului seu. Acést'a o va nimerí elu atunci,

cându 1, va enará eleviloru istorii, ce atingu córde din viéti'a loru morala-religiósa ;

cându 2, va enará istorii, cari arata unu pasu óre-care, séu unu punctu insemnatu din marea opera a mentuirei genului omenescu ;

cându 3, va evitá totu ce atinge numai esternu viéti'a poporului evreescu ;

cându 4, va evitá tóte naratiunile de fapte rele morali, dupa cari nu urméza numai decâtu pedéps'a intr'unu modu si pentru copilu evidentu ; si

cându 5, va evitá totu, ce aru

*) Fatia cu versiunea nóstra póte ca nu se voru potea afirmá acestea tóte.

deosebitu de crumpene. Unele, dîse americane, de o forma lungurétia, colóre galbina inchisa, de o marime deosebita pâna la $^3/_4$ pt. unele, produse in cantitate fórte mare de sementia putiena $^1/_2$ darabu in unu cuibu — sî le priesce ori-ce pamentu. Altu soiu, numitu cepe sasesci, rotunde, de marime mijlocie, dara pentru pârtile alicuote de faina sî zaharu, ce cuprindu ele in cuantitate mare, tare nutritórie. Ti voiu aduce o crumpena, cá sa te delectedi de ea sî sa vedi, scumpulu meu, ca câtu de eschisi suntemu noi de miscârile economice ale patriei nóstre chiaru. Mi-a spusu unu profesoru, ce admirá cu mine munc'a sea atâtu de bine resplatita, ca ministeriulu a dispusu impartirea astoru-feliu de crumpene sî s'a miratu, déca i-amu spusu, ca pre la noi n'a ajunsu.

Gradin'a din cestiune, de-sî inca tenera, cu multe gresiele inca, dara e démna de recomendatu fia-cârui invetiatoriu incepatoriu. Din gradina voiu a te conduce, scumpulu meu, in depositulu masinarieloru sî aparateloru de agricultura. Intrându intr'unu siopu simplu, cu pareti de scânduri sî coperitu cu tiegle, mi s'a inecatu privirea in o gramada de pluguri nóue, masine de seceratu, de cositu, ciure de cernutu sî curatietu cerealele, forme de grape pentru stricarea brusiloru, curatirea buruieniloru sî planarea agrului — numai grap'a nóstra lipsesce. In mijloculu atâtoru fapturi miraculóse ale mintiei omenesci mi s'a radicatu palari'a sî amu cugetatu: „Sarace pamentule, pre rele guri ai ajunsu; acum séu produci séu alu teu e sfântulu.“ Totu-odata mi-amu facutu reflessiunile, ca-'su bune unelte de plugaritu pentru boii uriesi, alesi ai scólei din Colosmonostoru; dara bietele vacutie ale sateniloru nostri, câte aru trebuí, cá sa scóta unu atare plugu din pamentulu nostru lutosu sî sa târaie sulului de 8 mâji pentru stricarea brusiloru sî planarea pamentului. Pentru descrierea loru sî parerea de practicabilitatea loru 'mi reservu altu, aci voiu sa atingu numai plugulu nostru in comparare cu celu nou. Nu voiu sa denegu preferinti'a lui cu privire la soliditatea materialului, precum sî a pârtiloru lui constitutive, dara din punctu de vedere alu usiuritâtiei inmanuare sî ducere in fati'a stârei misere a economului nostru preferu sî sustienu pre celu vechiu pre lânga o modificare a cormanului, care sa se puna in stare a restorná brasd'a in unghiu 45°, cá sa póta elementele prelucrá pamentulu cuviinciosu pentru producere. Practicabilitatea plugului celui vechiu sta si in aceea, ca fiindu cormanulu mobilu, lu poti amanuá si intórce plugulu dupa placu. Masinele de treeratu, de cositu si seceratu, un'a 'mi suntu pré scumpe, alt'a mi-aru placé sa póta traí si saracii. Ciurulu lui Vidacs, care prin sîtele sele, cu gauri de o largime deosebita alege cerealele nu numai de gozulu din ele, dara totu odata si grauntiele intre sine dupa marimea si desvoltarea loru asiá incâtu pune pre economulu in stare de a-sî poté face o sementia buna, iéra restulu bine alesu alu poté vinde cu pretiu — mi-a atrasu atentiunea si ti-lu recomendu cu tóta placerea. Costa numai 65—70 fl. v. a. Nu voiu sa-ti ostenescu atentiunea cu descrierea aparateloru de agricultura, câci parte le cunosci, parte le gasesci in cârti de specialitate; voiu numai sa-ti spunu, ca care e legea suprema care e totu mestesiugulu unei economii bune de pamentu. Unu singuru cuventu: Munc'a! Ara séu sapa pamentulu bine, afundu si la tempulu seu, strica brusii cu ce vei voí, curatielu de buruieni si radacinile loru baremu cu grebl'a, gunoe-lu cuviinciosu sî sémana sementia buna si sanatósa, si eu stau bunu, déca ajuta si Ddieu, ca pamentulu teu te va remunerá preste asceptare. Ara-lu si tu de trei ori si-'lu grapa de 4 ori cá la scól'a de aci si pamentulu teu va intrece maracinii din Colosmonostoru. E adeveratu, ca sciinti'a dà indrumâri privitórie la inbunatatîrea pamentului prin deosebite midilóce, pentru alegerea pamentului dupa pârtile constitutive mai priinciosu pentru cutare séu cutare plânte, pentru preparatea sementii si ingrigirea taciunelui si altoru morburi, ce se ivescu, dara legea suprema a unei economii bune remâne munc'a si lucrulu cuviinciosu si la tempulu seu. —

La stupin'a cu albinele nu te potu duce de asta-data; câci nu m'a dusu nici pre mine profesorulu, care e totu odata si directorulu institutului. La o rugare de a face o prelegere practica intuitiva, mi s'a respunsu, ca inca nu i-a sositu aparatele si stupari'a nu e de recomendatu. Cosinitiele lui Huter suntu aci in preferintia. Albineloru se vede, ca nu le pré priiesce in astfeliu de cosnitie, câci dupa câtu amu vediutu eu din departare din vre-o 14—16 cosnitie nu esu atâtea albine, câte musce din o coliba satésca. Se vede, ca si Venerabilulu Consistoriu*) din Sabiiu suntu mari amatori ai acestoru forme de cosnitie; câci anulu trecutu a cerutu dela directiunea scólei de agricultura unu numeru considerabilu, dara nici Veneratu acelea-si n'au sciutu cá si noi invetiatorii, ca pre aici nu merge pre romanesce. In dîlele trecute — adeca dupa ce au clocitu harthiele vr'o 14 luni — le-a scosu directorulu din pravulu archivului, le-a datu unui invetiatoriu, cá sa le talmacésca cuprinsulu, cá in urma dupa 14 luni sa se póta sfatuí si aduce verdictulu si dupa alte 14 luni respunsulu. Reu seracu, scumpulu meu, si cându esci avisatu la ajutoriulu strainu — trebuie sa ascepti. 'Mi spuse invetiatoriulu respectivu, ca pre harthi'a din Blajiu sta pre indorsatu celu pucinu atât'a: Oláh Pap; dara pre cea din Sabiiu nimic'a. „Venerabilele Consistóre“ aru face mai bine sa sî le procure dela auctoru, déca au cu ce, déca nu mai bine sa renuntia la miere, decâtu sa-si véda autoritatea asiá tractata.

Inchieiu, scumpulu meu, pentru asta-data, scusandu-me pentru intardîere cu scrierea promisa, si cerendu-ti indulgintia la cetirea acestoru siruri ce suntu basate pre adeveru.

Alu teu amicu

I. Romanu,
ascultatoriu la cursulu de agricultura.

*) Se intielege ca celu scolasticu. R.

Varietâti.

*** Prelegerile la gimnasiulu (pâna acum cu 4 clase) rom. gr. or. sî la scol'a normala gr. or. din Bradu cott. Zarandului se voru incepe in 22 Sept. a c., iéra inscrierele sî esamenele de repetitiune sî primire se voru incepe in 19 sî se voru continuá pâna in 22 Sept. inclusive. Tenerii cari voiescu a se inscrie atâtu pentru gimnasiu câtu sî norma pre lânga producerea atestateloru necesarie sa aduca sî didactru pre $^1/_2$ anu nainte — care pentru Zarandani este 2 fl., iéra pentru esterni 4 fl. la anu; cei seraci suntu liberi de didactru.

Bradu 10 Sept. 1874.

Directiunea.

*** Estragemu din „Nuova illustrazione universale“, carea publica portretulu domnitoriului Romaniei urmatórele pasagie cari comentéza ilustratiunea, dupa Pressa romana:

„Europ'a urméza cu atentiune evolutiunile poporului romanu, condusu cu abilitate sî tarie de câtra junele principe cârui'a se incredintiá destinele sele. Ilustr'a familia de Hohenzollern, alu cârei'a capu este Imperatorale Germaniei, se póte felicitá cu acestu membru alu seu, care, in 1866, fu alesu sî chiematu a se suí pre tronu.“

— Sî mai la vale:

„Robust'a sî frumós'a rasa româna 'sî trage originea dela legiunile lui Trajanu, care se stabilira acolo dupa cucerirea Daciei, in primii ani ai secundului secolu alu erei crestine. Invingetorii sî invinsii formara in scurtu tempu o singura rasa care s'aru putea numí daco-latina.

„Sî românii suntu mândri de latinitatea loru; se glorifica ca descindu din anticulu popolu romanu, care fu stapânulu lumei. Deci ei suntu amicii sî aliatii Italiei, sî noi urmarimu cu iubire vigurós'a desteptare ce arata in tóte, in litere, in sciintie, in politica sî in viéti'a sociale.“

— „In fine, conchide citatulu organu, spre a demonstrá progresulu din ce in ce crescându alu acestei tieri, voiu arelá ca importulu s'a suitu in mai pucinu de 30 de ani dela 53 milióne lei, unde erá in 1840, la 328 milióne in 1869; iéra esportulu dela 95 milióne ce erá in 1840, la 372 milióne in 1869.

*** „Monitorulu Romaniei“ publica unu „raportu alu dlui B. P. Hasdeu despre missiunea scientifica in Transilvani'a“, cu care a fostu insarcinatu de câtra d. ministru alu instructiunei publice, in vér'a acést'a. Raportulu mentionéza numeróse sî varii documente istorice gasite prin archive sî relative mai alesu la rapórtele Romaniei cu Transilvani'a, incependu dela anulu 1292 sî pâna la finele seclului alu 17-lea. D. Hasdeu atâtu de competinte sî infatigabile in asemenea lucrâri declara cu multiamire ca la Brasiovu, Sibiiu sî alte localitâti, nu numai romanii, dara sasii, ungurii s'au grabitu cu multa buna vointia a-i face tóte inlesnirile spre a scutură prafulu numeróseloru documente din diversele archive de dincolo de Carpati, cari potu fi nisce tesaure pentru istoria. Pre lânga documentele resfoite, d-nu Hasdeu sî-a notatu loculu unde póte gasí sî altele sî pre care promite a le cercetá in interesulu unei istorii positive basate pre acte sigure, sî pre documente serióse in diverse limbi sî chiaru in limb'a româna poporana vorbita pre atunci.

Urâmu d-lui Hasdeu sî tineriloru ce aru avé zelulu laudabilu de ai dá concursulu loru, sa persevereze in laboriósa, sciintifica sî nationala intreprindere ce a facutu.

„Press'a“

---

potea vatemá simtiulu de castitate alu elevului.

Pre câtu inse este de necesariu, cá invetiatoriulu sa fia cu mare atentiune la alegerea materiei din biblia pentru nutrirea simtiului religiosu, pre atâtu de necesariu este, cá elu sa fia cu atentiune si la modulu si form'a, in care subministra elu elevului acestu nutrementu. Sa iee sém'a ce propune; dara sa iee sém'a si cum propune, câci nutrementulu nu se póte oferí elevului in forma — asiá dîcendu — cruda, ci trebuie preparatu, facutu mistuibilu. De cei mai multi pedagogi se recomanda la propunerea istoriei biblice, metod'a achroamatica séu narativa, dupa care invetiatoriulu enaréza istoriór'a din capu pâna in fine si elevulu numai asculta. La repetitiune, la aflarea adevéruriloru religióse, ce resulta din istorióre, invetiatoriulu va face bine, ba va fi silitu chiaru, a se folosí de metod'a erotematica séu catechetica, cându invetiatoriulu intréba si elevulu respunde. Cu multu succesu va intrebuintiá invetiatoriulu la repetitiune metod'a euristica, aflatória séu desvoltatória, dupa carea elevulu se induce astfeliu prin intrebâri, ca afla insusi adeverulu, care adeveru, dupa cum e sciutu, déca ni-lu eluptâmu noi insîne, se infige cu multu mai adencu in spiritulu nostru, cá cându ni-lu dà cine-va gat'a.

Invetiatoriulu fiesce cârei istoriór narande sa premita din archeologi'a, constitutiunea, clim'a etc. Palestinei aceea, fâra de ce istoriór'a respectiva nu aru potea fi deplinu intielésa. D. e. la cei 10 leprosi, cá sa intieléga copilulu, ce va sa dîca: „mergeti de ve aretati preotiloru“, trebuie premisu, ca la jidovi preotii, doctorii sufletesci, erau totu odata si doctori trupesci. — Sa esplice tóte cuvintele pentru copii neintielegibili, ce prevede, ca voru obvení in istorisire si sa enareze, pre câtu iérta priceperea eleviloru, cu cuvintele bibliei. Dupa ce a enarat'o invetiatoriulu, sa puna pre unulu din elevii de frunte, cá sa o enareze si elu. Déca acest'a a cuprinsu istoriór'a, sa puna pre unulu de midilocu si in fine si pre cei mai slabi. Déca nu aru fi toti in stare a o reproduce, invetiatoriulu sa ajute prin intrebâri cari inse asiá trebuiescu puse, cá elevulu sa póta respunde la ele cu cuvintele si chiaru si dîcerile ce le-a intrebuintiatu invetiatoriulu la istorisire. Si de va cere trebuinti'a, cá invetiatoriulu insusi sa mai repetiésca istoriór'a, elu sa o faca acést'a dupa putintia cu cuvintele, de cari s'a folositu la prim'a istorisire.

Sa nu perdemu inse nici odata din vedere, ca istori'a biblica nu este scopu, ci numai midilocu, prin care vomu ajunge scopulu — desvoltarea simtiului religiosu — numai déca:

1, tóta istoriór'a vomu enará o astfeliu, cá ide'a principale sa vina in midilocu, câtu sa formeze punctulu culminativu alu istoriórei;

2, vomu enará cu o vioiciune, câtu sa i se para elevului ca vede intamplandu-se fapt'a respectiva;

3, invetiatoriulu prin tonulu, tienut'a si totu gestulu seu va manifestá, ca este petrunsu de adeverulu faptei enarate si acést'a nu o póte, déca nu e in adeveru petrunsu;

4, vomu lasá, cá elevulu sa afle insusi, de este fapt'a enarata buna morala séu rea;

5, ne vomu ferí de esplicâri prea lungi, prin cari mai multu amu intunecá, decâtu chiarificá, dupa cum dîce Göthe:

„Im Auslegen seid munter;
Denn legt ihr's nicht aus,
So legt ihr's d'runter!“

In fia-care istoriór'a sa se intoneze cu deosebire simburele religiosu si sa se scóta invetiatur'a potrivita din ea. D. e. din caletori'a lui Chr. cu apostolii pre mare amu potea scóte aceea invetiatura: „iubirea nu evita nici unu periclu, spre a salvá pre iubitii“ si: „Iisusu vine unde ai sei suferu necasu pre nai'a vietiei.“ Din potolirea valuriloru mârei: „Unde nu e Domnulu in anim'a omului, acolo pornescu patimele cá valurile mârei.“

Afara de aceea la tóta istoriór'a sa se incopcieze câte unulu séu mai multe versuri biblice, cari sa esprime pre scurtu ide'a principale a istoriórei. D. e. in istori'a lui Avramu cu nepotulu seu Lotu simburele religiosu este impacarea loru dupa cért'a, ce se escase intre pastorii loru, de aceea dupa acésta istoria s'aru potriví stichulu din psalmulu lui Davidu: „Eata ce frumosu si placutu este, candu locuiescu fratii impreuna.“ La zidirea turnului Vavilonului: „Ddieu trufasiloru stà in protiva, iéra celoru blandi le dà daru.“ (I Petru 5, 5.) La portarea lui Avesalomu fatia de tatalu seu: „Ochiulu, celu ce batjocoresce pre tatalu si nu cinstesce betranetiele maicei, sa-lu scobésca pre elu corbii din vâi si sa-lu manance puii vulturiloru.“ (Pild. 30, 17) etc. Aceste versuri trebuiescu bine imprimate in memori'a copiiloru.

M'aru mustrá consciinti'a, déca a-si tacea aici o esperintia, carea este cea mai durerósa din câte le-amu facutu cá invetiatoriu. *Ea este aceea*: ca multi din *invetiatorii cu* deosebire mai noi, *cá sa-si arate* sciinti'a loru filosofica, *cérca a esplicá* minunile istoriei *biblice in* modu ratiunalu si prin *aceea le despóie* tocm'a de acelu farmecu, ce umple anim'a copilarésca de entusiasmu religiosu si fâra care istori'a biblica nu-si mai póte implini misiunea sea, de a nutrí simtiulu religiosu. (Va urmá.)

*** Caletoria lunga a facutu o epistóla adresata din Sibiiu dlui I. P. in Alb'a-Iuli'a din causa ca loculu destinatiunei erá scrisu pre adresa: „Belgradu“ („Fehérvár“). Acestu cuventu a facutu cá epistól'a sa caletorésca la capital'a Serbiei, la Belgrad. Acolo scrie ofic. post. vr'o trei cuvinte serbesci si o tramite mai departe la Stuhlweissenburg in Ungari'a, de acolo se tramite la Bolgradu in Bassarabi'a româna. De acolo s'a tramisu prin Macedoni'a si mai scie Ddieu pre unde pâna a sositu plina de urmele stampeloru postali, pre ambe laturile adresei, la — Sabiiu, unde cadiendu in mân'a unui cunoscutu alu adresatului i s'a espedatu. Epistol'a erá cu recipisa-retour. Asiá dara scriitorii de epistole sa se ferésca de ominosulu: „Belgrad.“

*** Teatru românu. Vineri sér'a a venitu pre scena mai intâiu „Ból'a de functiune.“ comedia cu cântece intr'unu actu de V. Alesandri. Cá in tóte serile de pâna aci pârtile cele mai bine esecutate vinu pre partea dómnei Alesandrésc'a si d. Alesandrescu, cari dispunu totu-déun'a de unu limbagiu placutu si de rolele loru, in lini'a a dóu'a vine apoi d-ra M. Florianu si Gritty, cu tóte ca in pies'a acést'a avea dlu Gavrusiu cá directoru ocasiunea a-si desvoltá tóta desteritatea sea artistica. Ioanu servitoriulu lui Nae, dr'a M. Florianu a avutu putienu de lucru, inse a doveditu ca e mai aclimatisata cu scen'a. — La rendulu alu doilea vine „Cher'a Nastasi'a“ séu „Ból'a de pensie“ cantioneta de V. Alesandri, despre a cârei productiune nu dicemu alt'a decâtu ca dn'a Alesandrescu a fostu la inaltimea rolei sele si aplausele la fine au datu espressiune meritului artistei. In fine vine o piesa „Soldatii români“, sub nume strainu amu dîce noi, câci ce vina pórta soldatii români, cá sa dea numele loru unei piese, unde beti'a si bataile tieraniloru si a unui soldatu esitu din servitiu si a mândrei sele, carea pretinde dela tierani sa-i dica cocóna, suntu materialulu celu mai abundante din care se compune totulu? Esecutarea a fostu fórte buna preste totu. Dnulu si dn'a Alesandresu, d-lu Gritty dr'a M. Florianu, dlu Filipu au satisfacutu deplinu roleloru loru numai la dlu Filipu se simte fórte tare si disarmonicu accentulu provincialu alu patriei sele, totu asiá si pronunciarea vulgara a unoru sunete dentale si a unoru vocale. —

De séra se va dá o representatiune constatatória din dóue piese „Bab'a hârc'a“ si „Dóue despartienii“ in beneficiulu dlui A. Gritty si Marti se voru dá „Lipitoriele satului“ in beneficiulu celoru-lalti artisti (afara de dlu si dómn'a Alesandrescu,) la care domnii beneficiati invita cu totu respectulu pre on. publicu. Sperâmu, ca publiculu nostru va participá la aceste representatiuni interesante in numeru mare.

Locu deschisu.

In numerulu 67 din 25 Augustu 1874 alu „Telegr. Rom.“ amu cetitu cu mare bucuria, cum-ca pré Venerabilulu Consistoriu metropolitanu a tienutu in decursulu septamânei espirate siedintie ordinarie sî ca in deosebitele senate s'au resolvitu tóte causele apelate carii asceptau resolvirea loru.

Intre acelea cause s'a aflatu si procesulu meu divortialu decisu cu divortiu totalu atâtu la scaunulu protopopescu câtu si la Venerabilulu Consistoriu archidiecesanu si suntu aprópe 2 ani de dîle, de cându si eu asceptu sentinti'a finala in urm'a apelatiunei facute din partea adversa, insa durere câci cercetându eu astadi la Sabiiu amu aflatu dela on. d-nu secretariu alu pré Venerabilului Consistoriu metropolitanu cum-ca caus'a mea nu s'a resolvitu din care caus'a? nu mi s'a potutu spune.

Eu amu insa motivu a presupune cumca procesulu meu de divortiu pâna cându unii domni interesati, nu-si voru perde pasiunea a mai influintiá, lucrându din resputeri cá si pâna acum pentru traganarea si nedeciderea finala a causei, ca — de si in modu ilegalu — totusi caus'a mea inca multu tempu va remânea neresolvata; si eu cu atâtu mai vertosu credu acést'a cu câtu unulu dintre acei stimati domni, ce este in prim'a linia cá neamu interesatu pentru partea adversa, si care cá barbatu cu autoritate si influintia la senatulu strinsu bisericescu alu pré Venerabilului Consistoriu metropolitanu, mi-au spus'o verde si cu tóta francheti'a in ochi, cum-ca caus'a mea are sa mai remâna inca 2 ani nedecisa la forulu apelativu.

Pentru cá p. Venerabilului Consistoriu metropolitanu sa nu fia sedusu de influintie straine in resolvirea unei cause drepte si sânte, dupa cum arata actele, si care aprópe 2 ani de dîle ascépta decisiunea finala, si pentru cá acelu stimatu barbatu de influintia se remâna crutiatu de mine pre calea publicitâtii de o parte, iéra de alta parte pentru cá publiculu cetitoriu sa scie cum-ca numai acelea cause, carii nu suntu influintiate de nimenea, s'au decisu in siedinti'a din septamân'a trecuta ale senatului strinsu bisericescu, — me vedu silitu a rectificá acelu anuntiu, unde se dîce ca tóte causele apelate fâra deosebire suntu resolvite.

Deci in interesulu adeverului si alu dreptâtti sunteti cu totu respectulu rogati, dle redactoru, a dá locu acestoru renduri in colónele stimatului nostru jurnalu „Telegr. Romanu.“

Alu d-vóstre stimatoru
Const. Popoviciu
notariu si posesoru
in Sadu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 25 Septembre n. Grâu 5 fl. 33 xr. frumosu, 5 fl. — xr. mestecatu, 4 fl. 67 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. —; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 27 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 60 xr.; cartofi 1 fl. 60 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 60, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 13/25 Septembre 1874.

Metalicele 5%	71 30
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74 —
Imprumutulu de statu din 1860	109 50
Actiuni de banca	989 —
Actiuni de credtu	250 —
London	109 40
Obligatiuni de desdaunare Ungaresci	77 25
„ „ „ Temisiorene	76 —
„ „ „ Ardelenesci	75 75
„ „ „ Croato-slavone	80 —
Argintu	103 60
Galbinu	5 25
Napoleonu d'auru (poli)	8 79

108|1874.

Concursu.

Pentru intregirea parochiei II vacante de clas'a III din Poplac'a se deschide prin acést'a concursu pâna in 5|17 Octombre a. c.

Concurentii, concursele loru provediute cu atestatele recerute sî prescrise de regulamentulu provisoriu pentru regularea parochieloru din archidiecesa, din 1874 §. 16 lit. d. in terminulu prefiptu sa le adreseze la subscrisulu.

Sabiiu 10 Septembre 1874.

In contielegere cu comitelu parochialu.
I. Hani'a,
protop. tract. Sabiiului I.

Ad. Nr. 118 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochiei Mateiasiu sî fil'a Racosiulu inferioru de clas'a a II in protopresbiteratulu gr. or. alu Palosiului, in urm'a ordinatiunei consistoriale din 7 Sept. a. c. Nr. 2258 se escrie concursu pâna in 12 Octobre a. c.

Fmolumentele suntu:

1. Cas'a parochiala cu gradina de legumi.
2. Dela 140 familii cu fumu din matera sî dela 57 din filia câte o ferdela de bucate.

Portiune canonica de 3 jugere aratura sî fenatiu, din care 2 jugere se folosescu in totu anulu sî cimiterulu in giurulu bisericei de unu caru de fenu.

4. Lemnele necesarie de focu.
5. Dela tineretu o dî de lucru (claca.)
6. Competintiele stolarie usitate, cari tóte computate in bani dau unu venitu anualu preste 700 fl. v. a. din acésta insa 1/4 parte din intregulu este a cantorului.

Doritorii de a concurgie la acésta statiune sî voru asterne concursele loru instruite in sensulu „Stat, org.“ pâna la terminulu susu dîsu subscrisului.

Palosiu 12 Septembre 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Teofilu Gheaja,
(1—3) Adm. prot.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca dela scól'a româna poporala confes. gr. orientala din Stin'a — se deschide prin acést'a concursu pâna la 28 Septembre a. c. st. v. cându se va tienea sî alegerea.

Aci se cere unu invetiatoriu — care sa fia celu putienu cu clasele normale sî pedagogu absolutu.

Emolumentele suntu:

1. In bani, optu-dieci fl. 80 fl. o. a.
2. In naturale 40 vici cu grauntiele cucurudiu séu secara.
3. Orgii de lemne cu care incaldiendu-se sî scól'a 3.
4. Cuartiru potrivitu sub acoperementulu scólei, gradina de legumi sî folosulu de pre gradin'a de pomaritu.
5. Ponti de lumina 3.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sa se adresedie la subscrisulu in intielesulu Statutului Organicu pâna la tempulu prefiptu. —

In intielegere cu comitetulu parochialu-scolariu aternatoriu.

F.-Szt.-Petru 5 Sept. 1874.

Petru Rosc'a
(2—3) Prot. gr. or.

Nr. prot. 235 — 1874.

Concursu.

Spre ocuparea parochiei Halmeagu cu fili'a Siercai'a din protopopiatulu Cohalmului devenita in vacantia in urm'a resignârei betrânului sî nepotinciosului parochu de acolo, Georgiu Tulbure, cu inal'a concesiune a prea Venerabilului Consistoriu, se escrie concursu pâna in 16 Octobre a. c. st. v.

Cu acésta statiune preotiésca suntu impreunate urmatóricle venituri:

1. Din parochia: o ferdela de bucate dela 52 de fumuri dela romani; dela 13 familii neorustici 2 dîle de lucru sî o dî de claca. — Din filia: dela 18 familii câte-o jumetate ferdela de bucate.
2. Portiune canonica statatória in pamentu aretoriu de 2 jugere, sî de unu caru de fenu.
3. Veniturile stolarie obicinuite.

Se observéza aceea ca cas'a parochiale cu cladirile economice necesarie lipsescu cu totulu.

Doritorii de a ocupá mentionat'a parochia, voru avea de a-sî substerne petitiunile loru conformu dispositiuniloru sî legiloru vigenti, subscrisului, pâna la terminulu mai susu prefiptu.

Cohalmu, 2 Septembre 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte.
N. D. Mircea
adm. prot.

La Nr, 340. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci dela scólele confesiunale gr. or. Calboru, Bocholtiu, Siorsiu, Prostea sî Nocrichiu, se escrie prin acést'a concursu pâna in 22 Septemvre st. v. in care dî voru fi sî alegerile.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu:

1. La scól'a confesiunale gr. or. din Calboru in bani 200 fl. v. a. din alodiulu comunei, care se voru platí anticipative in 4 rate, lânga care cuartiru sî lemne de focu.
2. La scól'a confesiunale gr. or. din Bocholtiu in bani 200 fl. v. a. din alodiulu comunei, care in 4 rate se voru platí, pre lânga care cuartiru sî lemne de focu.
3. La scól'a confesiunala din Siorsiu in bani 200 fl. v. a. dela poporu, solvindi prin epitropia, lânga care cuartiru sî lemne de incalditu de ajunsu.
4. La scól'a confesiunala gr. or. din Prostea in bani sî in bucate din fondulu scólei sî dela poporu 200 fl. v. a. solvindi prin epitropia, lânga care cuartiru sî lemne de focu de ajunsu.
5. La scól'a confesiunale gr. or. din opidulu Nocrichiu 200 fl. v. a. din fondulu scólei sî dela poporu, care se voru platí prin epitropi'a respectiva, lânga care gradina de legumi cuartiru in odâile scólei, sî lemne de ajunsu de focu.

Dela concurenti se cere a fi de religiunea gr. or., cântareti, sî cu moralitate nepatata, fiindu absoluti de pedagogia sî practisati in carier'a invetiatorésca. — Cei cu 4 clase gimnasiale voru fi preferiti.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din aceste statiuni, indreptandu si petitiunile la subscrisulu mai inainte de alegere sa se faca cunoscuti comunei resp. in persóna pre câtu ii voru iertá impregiurârile.

Nocrichiu in 1 Septemvre 1874.

In contielegere cu comitetele parochiali.
G. Maieru,
(2—3) adm. prot.

ad Nr. scol. 179. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci gr. or. din Mogogi'a tractulu protopopescu Solnocului I iu devenita in vacantia se deschide concursu.

Emolumentele suntu:

1. Din lad'a comunala primiti pre lânga cuitantia in rate lunarie 120 fl. v. a.
2. Din interesele fondului Bot'a 180 fl. v. a. primiti pre lânga cuitantia dela Epitropi'a parochiala respective senatulu epi tropescu gr. or.

Cuartiru liberu sî lemnele trebuincióse.

Doritorii de a ocupá acésta statiune invetiatorésca sa documentedie in concursele loru asternande subscrisului pâna in 1 Octobre a. c.

1. Atestatu de moralitate.
2. Atestatu ca suntu de religi'a gr. or.
3. Atestatu de cualificatiune séu celu putienu ca a absolvatu cu succesu bunu studiele pedagogice la vre-unu institutu publicu preparandialu sî ca a mai servitu unde-va cá invetiatoriu.

Dela inspectoratulu tractualu de scólele confesiunale.

Csicsö Giurgesti in 24 Augustu 1874.

Ioanu Bodea,
(2—3) protopopu.

Concursu.

La scól'a româna greco-orientala din Hermanu, este de a se ocupá o statiune de unu invetiatoriu de clas'a III cá diriginte, cu salariu de 300 fl. v. a.

Concurentii sa produca atestatu de cualificatiune, séu 6—7 clase gimnasiale.

Documentele suntu de a se adresá pâna in 22 Septembre c. v. a. c. la subsemnatulu.

Brasiovu 6 Septembre 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Petricu,
protopopu sî insp. district.
(2—3) de scóle.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.